

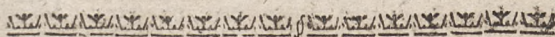

MONITOR

Na R. P. 1771.

Nro: IX.

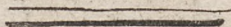
Dnia 30. Stycznia

I.

*Imus huc, hinc illuc: quum illuc ventum est, illinc
libet.*

Incerte errat animus, praeter propter vitam vivitur.
Ennius in fragm.

PRzechadzka jest to dla nog rozrywka,
jest zmowa * czyli schadzka kochan-
kow, pośredniczka w intrygach miło-
snych, pociecha Wdow młodych, wędro-
wka Umizgalskich, ray żonek zalotnych,
czyściec mężow podeyrzliwych, interese
wielki próżniakow, à galera dla leniu-
chow. Rozwefela ona wzrok, zabawia

I

czę-

* le rendez-vous.

często uszy, zachowuie zdrowie, y zuprawia smaczniey potrawy, niż kucharz jaki naylepszy na świecie. Jest kierma-
 fzem dla przedaiących orządę y limona-
 dę, à loteryą na biszkokty. Zrana jest
 skromna, wieczorem wesola, uciezrna,
 żartobliwa; za powrotem zaleca krzesło
 dla spoczynku, à z łożka czyni snu poku-
 sę. Lecie swych klientow częstuie ku-
 rzawą, à zimie katarem raczy. Wie-
 czerza jest iey synem, à sen zaś wnu-
 kiem. Oręża iey są wachlarze, à tarcze
 od grotow słonecznych, *parasole*. ** Na
 koniec jest to rokosz dla młodych, y
 zdrowych, à przykróść do żywego doy-
 muiąca dla Podagrykow, ktorzy na czte-
 ry wiatry tych wszystkich wysylaią, co
 się przechadzka bawić lubią.

II.

*Sic ne perdidit, non cessat ludere lusor,
 Et revocat cupidas alea saepe manus.* Ovid. lib. 1. de
 art. amandi.

Mowią, że naypierwsi byli *Lidyicyko-
 wie*, ktorzy grę dla uśmierzenia głodu
 wyna-

** Parasol) Ciennik, czyli d'fzek z kitayki lub p'orna,
 na przetch rozpięty, od upału słońca zasłaniający;
 Parapluyę, zasłona od deszczu.

wynaleźli. Ieżeli to prawda, to strata ta czasu byłaby dosyć dobrze zażyta; lecz że codzienne doświadczenie przeciwnie nam dowodzi, y że widzimy ustawnie, iako szalony do gry zapęd wielu z głodu umierać przymusza, nie można więc tylko w ochydzie mieć pamiętkę tych proźniaków, ktorzy ją wynaleźli. Za prawdę gdy przyidzie uważać te wszystkie nieszczęścia, ktore gra za sobą ciągnie, zdaie mi się, że nie wielka będzie trudność doysć kłębka po nici, to iest oney wynalezce, ktorym nie kto infzy bydź musiał tylko sam bies, ktory tym sposobem obzerność państw swoich nie zliczoną liczbą złodzieiow czasu y pieniędzy pomnaża. Pozwalam, że mała gra dla zabawy, iest wielką y przystoyną dla społeczności ludzkiey rozrywką; ale przeciw iey zbytкови y rozum y sumnienie samo powstaie: ponieważ taka nie infzy cel sobie zamierza, tylko szkodę y zniszczenie bliźniego. Słuszną miał zatem przyczynę *Machomet*, zakazać swym uczniom gry wszelkiey hazardowney.

Po-

Podobnie y ow *Turczyn* miał sfuszny do
żartu powód, który widząc dwóch *Chrze-*
ścian grających z sobą o pieniądze: Co
za głupstwo, mowil on, *dobywać pieniądze z*
kieszzeni, y stawiać ie na ślepy los szczęścia,
komu z dwouga należeć mają. Procz te-
go wszystkiego, charakter *Gracza* nie jest
dziś sposobny, aby dobre ziednał mnie-
manie, ile gdy się tak wiele oszustów,
co ich *Szulerami* zowią, namnożyło. Na
koniec dobrze *Pani des Huilleres* o grze
napisała *

*Y*uciechy są przykre, kto ie źle zażywa,
Dobrze grać troche, lecz gra niech umysł rozrywa.
Szuler co gry pilnuie mimo inne sprawy,
Nie ma w sobie ludzkiego nic, okrom postawy.
Procz tego, całe to w myśl niechce komu wchodzić,
By się mogła uczciwość z grą wielką pogodzić.
Chęćka wygrania, która w dzień y w nocy kryśli
Zysk *graczowi*, bodzic to nie bezpieczny myśli.
Niech się kto dobrym sercem, rozumem zażyczyca,
Gra na koncu oszustem zrobi, z razu fryca.

III.

* *Les plaisirs sont amers; siôt qu'on en abuse &c.*

III.

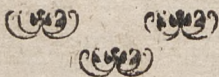
*Innocuos calices, & amicam Varibus herbam,
Vimque datam folio, & lazi miracula fumi
Aggredior: . . Raph. Thorius in Hymno Tabaci
Non epulis tantum, non Bacchi pascimur usu.
Pascimur & fumis: ingeniosa gula est. Petr.
Scriverius.*

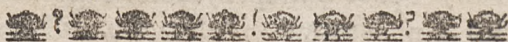
Nie masz nic tak wybornego, ani tak doskonałego w naturze, coby zupełnie uysć mogło iadu złych ięzykow; przeto nie jest dziwna, że też y tutuń na zęby złośliwe przyszedł à zwłaszcza Lekarzow, ponieważ ta *planta* zioł innych Krolowa, nie potrzebuie ich pomocy do zachowania zdrowia od różnych chorob, iako też onych leczenia. Oby kraiu tamtego mieszkańcy, gdzie się to ziele rodzi, do nas tu przyszli, dla ogłoszenia przez wdzięczność nieskończonych tych dobrodzieystw, których im sownie u dziela. Tutuń bawiem głod uskramia, boleści uśmierza, rany goi, mozg z humorow wilgotnych czyści, kataru nie dopuszcza, flegmę wyprzاتا, powietrze przeczyszcza, ciało balsamuie, y staie się

Pierwszy, który go z sobą do *Europy* przywiozł, był pewny Kawaler *Angielski*, nazwiskiem *Raghliff* * który nim udarował swoją Ojczyznę za panowania *JAKUBA I.*, ale Parlament onego czasu, złożony będąc z nieprzyjaciół tego Szlachcica, na śmierć go skazał, pod pozorem różnych występkuw, między którymi był też y ten, że *Tutuń* do *Anglii* wprowadził, którego delicye lud próżniący mogły zabawiać aż do zaniedbania wszelkich innych zabaw. Y tak ten biedny Kawaler stał się ofiarą nienawiści swoich nieprzyjaciół, uczyniwszy swej Ojczyźnie tak wielki pożytek, iaki jest z *Tutuniu*, który niezmiernie summy *Anglii* przynosi.

* *Drudzy tę chwałę przypisują nie iakiemu Nikotowi Francuzowi, od którego to ziele swoje nazwisko wzięło, między innemi rzeczony też Nicotiana, za świadectwem tych wierszy łacińskich:*

Gallus ab Eoâ me gente NICOTIVS olim
Misit, ab illustri sic mihi fama viro.
Petr. Scriver.

w WARSZAWIE

w Drukarni -Mitzlerowskiej
Za pozwoleniem Starzych.

